

PREOTULU ROMANU.

Diuariu basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazî sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

DOMNEDIEESC'A LITURGIA

A S.-LUI JOANU CHRYSOSTOMU.

— *Studiu ritualu.* —

(Fine.)

Despre rogatiunile aceste pregatitorie la primirea s. cuminecature s. Chrysostomu nu face amentire deosebita. Cu tóte aceste acele rogatiuni, desí nu suntu intru tóte compuse decatra s. Chrysostomu, dara a-buna-séma suntu compilate pre bas'a marturisiriloru lui. — Se vedemu cá incátu are acésta asertiune temeifulu seu.

Vorbindu s. Chrysostomu despre pregatirea sufletésca necesaria la démn'a impartasíre a s. cuminecature, nu numai cá totu-de-a-un'a marturisesce cumcà s. cuminecatura este „corpulu celu domnedieescu“ (Non indigne acced. Hom. 47. T. XII. 898.), si „sângele ce a cursu din cósta“ (Hom. 24. I. Cor. T. X. p. 199; Exposit. in Psalm. 133. T. V. p. 386; — Hom. 24. I. Cor. 4. T. X. p. 204; Vidi Dominum 4. T. VI, p. 140), intru care cu adeveratu e de façia Domnulu toturoru, — si care trupu si sânge ni se dà spre vedere, pipaire, mancare, mistuire si nutritie (Hom. 46. in Joanu 3. T. VIII. p. 260); — nu numai cá voiesce cá „*cei ce ne apropiamu la acéa mésa mystica „cu temere se ne apropiamu, se multiemimu, se ne inchinamu (ingenunchiamu), marturisuindu pecatele nóstre, se lacrimamu gelindu reutatíle nóstre, versandu lui Domnedieu rogatiuni intinse si lungi: si ast'feliu indreptandu-ne pre noi insîne, cu tacere si cu modesti'a receruta cá si cum ne-amu duce la imperatulu ceriului, se ne apropiamu, — si pentru-ce? „cá se nu venimu intru ju-*

decata si osenda,¹⁾ „că se nu-o facemu spre detrimentulu si osend'a animei, fora spre mantuire,²⁾ — „spre temperanti'a sufletului, spre iubire, si vîrtute, spre impacare cu Domnedieu, spre pace firma si alte o mîia de ocasiuni a bunatîloru,³⁾ acelu sacrificiu care este „medicamentulu salutaru alu raneloru nîstre, avere nesecata, carea ne câsciga imperati'a ceriuriloru,⁴⁾ — sacrificiu care „ne aduce sperarea celoru venitorie,⁵⁾ „curatia anim'a si câsciga bunatati eterne.“⁶⁾

Nu numai dîcu atît'a, ci unde vorbesce de primirea s. cuminecaturê, totu acolo face amintire de „pescera si iesle“ „de curv'a carea a stersu petiôrele,“ (De beato Philog. T. I. p. 753, 757.) de Juda (De prodit. Judae Hom. I. 5, 6; Hom. II, 5. T. II. p. 381, 389).

Asemeneze acum'a ori si cine cuprinsulu rogatiuniloru pregatitorie la s. cuminecare cu supracitatele marturisiri, si atunci usioru va cunósce cã acele suntu compuse pre bas'a acestoru din urma.

Cei ce voiâu sè se impartasiésca cu s. cuminecatura, acei'a mai antîiu se pregatiâu la ace'a cu postire. Dîce adeca: „Tu ce e dreptu inainte de ce ai luá, postesci, cá prin acést'a bresi-cumv'a se te areti a fire demnu de cuminecatura, dupa-ce inse te-ai impartasîtu, si ar' fi fostu de lipsa se sporesci in temperanti'a, — tôte le perdi.“⁷⁾

1) „Cum horore itaque accedamus, gratias agamus, procumbamus confitentes peccata nostra; lacrymemur mala nostra lugentes; intentas ac largas preces Deo fundentes; sic nos ipsos emendantes, tacite et cum debita modestia tamquam ad coelorum regem adeuntes, accedamus . . . ne in iudicium aut damnationem conveniamus.“ In diem natalem D. n. Jesu Christi, 7. T. II. p. 361.

2) „ne faciamus ad detrimentum et condemnationem animae sed ad salutem“ — De beato Philog. 3. T. I. p. 75.

3) „sed in animae temperantiam, in dilectionem, in virtutem, et cum Deo reconciliationem, in pacem firmam, ac mille denique bonorum occasionem“ (t. acolo). — 4) t. acolo. — 5) Hom. 46 in Joann. 3. T. VIII. p. 261. — 6) Non indigne acced. Hom. 47. T. XII. p. 898.

7) „Tu vero antequam percipias quidem jejunas, ut quomodoque dignus communione videaris, ubi autem percepisti, cum opportheret te temperantiam augere, omnia perdis.“ Hom. 27. I. Cor. T. X. p. 231; Cfr. T. II. p. 361.

Este inca se mai amintimú cev'a despre modalitatea impartîrei s. cuminecature. Despre acést'a aflamú la s. Chrysostomu urmatóriele:

1. „*Nu te uitá cá numai pâne si vinu este: cá-ci dupa sentinti'a domnedieésca (Acest'a e trupulu meu) e trupu si sânge, se nu judeci dupa gustulu lucrului, ci din credintia fara indoieála vei fi mai securu. Venindu la primirea s. cuminecature, se nu tieni manile estinse, ci man'a stênga se o puni cá si scaunu celei drepte (adeca crucisiu mân'a drépta in mân'a stênga) facându palm'a concava, cá si cum ai avé se primesci pre imperatulu: cu multa temere se primesci corpulu lui Christosu, cá nu cumv'a se cada nescé margarite (darabutie) din mân'a t'a, si se te pedepsesci cu unu medulariu. — Asemene cându víi la s. sânge se nu intindi mânile . . . dicându Aminu. — Pana-candu umediél'a (de sânge) e inca pre buze, cu mânile se atingemu ochii si fruntea, si celelalte semtîri se santiescu, multiamesce lui Domnedieu, care te-a facutu demnu de atát'a mysteriu.“¹⁾*

2. Afora de acést'a inainte de cuminecare „se spaláu pre mani.“²⁾

3. „*Toti se cuminecáu dintr'unu potiru.*“ — Despre acést'a marturisesce dicându:

„*Multe suntu care ne impreuna pre noi: una mésa e propusa la toti . . . acéasi beutura pentru toti, si inca nu numai o beutura, ci beutura, carea este de a-se luá*

---

1) Ne attendas quod panis tantum et vinum sit: corpus enim et sanguis post dominicam sententiam est: ne a gustu rei iudicium feras, sed a fide sine dubitatione certior fias. Accedens autem, ne extensis manibus, sed sinistram dexteræ sedem facito, concavam faciens palman, quasi regem recepturus: ci in timore multo Christi corpus suscipe, ne qua margarita excidat a manu tua, et membro uno mulcteris. Similiter accedens ad sanctum sanguinem, non extendens manus . . . dicens Amen. Dum adhuc humor est in labiis, manibus tengamus oculos et frontem, et reliqui sensus sanctificantur, et gratias age Deo, qui te tanto mysterio dignatus est.

Non in digne acced. Hom. 47. T. XII. p. 898.

1) Hom. III. In Ephes. T. XI. p. 29. Cfr. Ad Illuminandos Catech. II, 2. T. II. p. 34; — In Diem natalem D. n. Jesu Christi, 7. T. II. p. 362.

dintr'unu potiru. Debra-ce parintele nostru voindu a ne invetiá (aduce) la iubire imprumutata, ace'a a escugetatu cá dintr'unu potiru se bemu, ce'a-ce e semnulu iubirei celei mai mari.“¹⁾

4. Pre cei ce veniáu la s. cuminecatura, diaconulu aveá detorinti'a se-i cerce óre suntu acei'a demni séu bá? si pre cei ce-i cunosceá a fire nedemni a-i departá dela s. mésa.

Espunendu s. Chrysostomu detorinti'a diaconului, dîce: „Nu puçina osenda e statorita pentru voi, decumv'a lasati la impartasîrea acestei mese pre unulu cá acel'a, care ve este cunoscutu cà e peccatosu. . . : Acum'a nu esti deputatu (dispusu) spre a pazî ap'a (deregatori'a diaconului), ci sângele si isvorulu spiritului.“²⁾

5. Pre atunci candu diaconulu conduceá pre cei cuminecanti la s. mésa, — preotulu stându, impartia s. trupu si sânge.

„Se credi dreptu ace'a cà acum'a cin'a se celebréza, la carea insusi (Christosu) a siediutu. Intru nemica nu se deosebesce acést'a de catra ace'a. . . . Asiadara cându vedi cà preotulu 'ti intende, se nu cugeti cà acést'a o face preotulu, ci man'a lui Christosu este carea se intende.“³⁾

6. Pâna ce nu se cuminecáu cu totii, preotulu stându acceptá, si pre cei mai miseri.

Vorbindu despre egalitatea intre celu avutu si seracu façia de s. cuminecatura, asia serie:

---

¹⁾ „Multa enim nos conjungunt: una mensa omnibus proposita . . . . idem potus omnibus, imo non solum idem potus, sed ex eodem calice summendus. Pater enim noster, cum nos vellet in mutuum amorem inducere, illud machinatus est, ut ex uno calice biberemus: quod maximae est caritatis“ Hom. 32 in Math. 7. T. VII. p. 386.

²⁾ „Non parvum vobis suplicium deputatum est, si quem improbum vobis notum, ad hujus mensae participationem admittitis. . . . Nunc non aquae, sed sanguinis et spiritus fonti custodiendo deputatus.“ Hom. 82 in Math. 6. T. VII. p. 744.

³⁾ „Credite igitur, nunc illam coenam celebrari, in qua ipse recumbat. Nihil quippe haec ab illa differt. . . . Quando igitur sacerdotem tibi praebentem vides, ne putes hoc sacerdotem facere, sed Christi manum esse quae extenditur.“ Hom. 50 in Math. 5. T. VII, 507.

„Pâna-ce nu se cumineca si se facu partasi cu totii de acésta mésa spirituala si sacra, cele propuse nu se retragu, fora totii preotii stáu asceptându si pre celu mai seracu si nebagatu in séma.“¹⁾

In urma din multele càintie ale s. Chrysostomu se cunósce cà dejá pre tēmpulu lui s'a fostu recitu zelulu credintiosiloru de a-se cuminecá cu totii cari erá de fația la s. liturgia, — pentru-cà unii se departáu din baserica deodata cu penitēntii si catechumenii de locu la inceputulu liturgiei credintiosiloru, éra altii pre tēmpulu cuminecarei, si éra altii desî remaneáu pâna in capetu, dara nu se cuminecáu.

20. *Multiamit'a dupa cuminecare si dimiterea poporului.*

Asiediamētulu s. liturgie dupa cuminecare prescrie o rogatiune privata de multiemita pentru preotu, si alt'a publica carea se incepe „Dreptu impartasîndu-ne s. c. l.“

Atare rogatiune de multiemita a formatu parte din asiediamētulu s. liturgie si pre tempulu s. Chrysostomu.

Explicându adeca dēnsulu loculu acel'a alu s. scripture unde se dīce: „Si dāndu lauda a esītu in muntele masliniloru“ (Math. 26. 30.), asia scrie:

„Se auda totii acei'a, cari atunci cându ar' fi trebuitu se multiemésea si se dee lauda, asemene porciloru dupa-ce au mancatu imprósca cu petiōrele in més'a sensibila si se scōla beti. „Se audīti totii cari nu asceptati rogatiunea cea din urma a mysterialoru, carea este symbolulu acelei'a“ (adeca a rogatiunei ultime dela cin'a cea mystica). „Mai 'nainte de ce ar' fi datu invetiaceiloru sei a multiamitu, cá si noi se multiamimu. Éra dupa-ce ar' fi datu éra si a multiamitu si a datu lauda, cá si noi asemene se facemu.“²⁾

¹⁾ „Donec omnes communicaverunt, et participes fuerunt hujus mensae spiritualis et sacrae, quae proposita sunt non retrahuntur, sed stant sacerdotes omnes, vel omnium pauperrimum et villissimum expectantes.“ — Opportet esse haereseos 4. T. III. p. 259; Cfr. Hom. de bapt. Christi 4. T. II, 370.

²⁾ Audiant, quotquot, porcorum instar, contra mensam sensibilem comedentes calcitrant et temuleuti surgunt, cum oppor- teret gratias agere et in hymnos desinere. Audite quotquot, postremam orationem mysteriorum non expectatis, quae illius sym-

Si precum aci dîce că rogatiunea cea din urma de multiamita e „symbolulu a celei'a," asia scrie intr'altu locu că „rogatiunea cea din urma dupa sacrificiu se face de dupa exemplulu acel'a“¹⁾ éra despre acei'a cari nu ascépta finea respective implinirea s. sacrificiu „neci dáu laude de multiamita dupa plinírea cinei . . . dîce că: „pre Jud'a imitéza.“²⁾

De aci se vede că pre tîmpulu s. Chrysostomu, dupa cuminecare s'a facutu rogatiune de multiamita si s'a cântatu innuri (s'a datu lauda).

Care a fostu inse contienutulu acelei rogatiune si cantari de laude, acelu s. Parinte nu indigitéza, e probabilu inse că acele rogatiuni si cântari au fostu de asemenea contienutu cu cele ce se dîcu si se cânta pâna adi la s. liturgie.

Déca s'a finitu rogatiunea de multiamita poporulu credintiosu s'a dimisu, cu cuventele „cu pace se esíti.“

Despre acésta dimitere ce poporulu face amintire s. Chrysostomu scriendu asia:

„Éra candu diaconulu demanda cá impreuna cu altii se ne rogamu, demanda si ace'a in rogatiune (ectenia) cá se ne rogamu de angerulu pabei . . . . éra cându ve dimate din acésta adunare, cu acést'a ve agraesce dîcându „In pace se esíti“ . . . dîcu inse pace nu carea de dupa nume este, neci ace'a carea in communiunea (impartasírea) mesei consista, ci pace de dupa Domnedieu (domnedieésca).“³⁾

Ce a respunsu poporulu la agrairea diaconulu „cu pace se esíti“ nu se insémna apriatu, cugetu inse, că atunci cându s. Parinte determina natur'a pabei, séu unde dîce că

---

bolum est. Gratias egit antequam discipulis daret, ut etiam nos gratias agamus. Gratias egit et hymnum dixit, postquam dedisset, ut et hoc ipsum faciamus.“ In Math. Hom. 82. 2., T. VII. p. 740.

¹⁾ „extrema illa post sacrificium oratio ad illud fit exemplum“ — De bapt. Christi 4. T. II. p. 370; Non indigne acced. 47. T. XII. p. 897 — ultim. post sacrificium secundum illam fiat formam.

²⁾ ibidem.

³⁾ „Et vero diaconus dum cum aliis precari jubet, hoc quoque imperat in oratione ut angelum pacis rogemus . . . et ab hoc conventu vos dimittens hoc vobis precatur dicens „In pace discedite“ . . . . pacem vero dico non hanc a sola appellatione, neque illam que in mensae communionem consistit, sed pacem secundum Deum.“ Adv. Jud. III. 6. T. I. pag. 870.

„pace de dupa Domnedieu“ in acést'a celu puçinu indirecte si implicite e cuprinsu acelu respunsu, care adi stà din aceste „Intru numele Domnului.“

Despre rogatiunea amvonului — carea alt'cum este óresi care-v'a reasummare a cereriloru descoperite in s. liturgia, — precum neci despre binecuventarea ultima adi indatinata, s. Chrysostomu nu face amintire espressa.

In urma e lucru cunoscutu, cà dupa finirea s. liturgie, poporului i-se imparte anafora, ce'a-ce este symbolulu unírei in credintia si caritate a tuturor credintiosiloru.

S. Chrysostomu inse — desí despre acésta impartíre nu face amintire, — dara amintesce o alta datina ce ar' fi esistatu pre tîmpulu seu, adeca cà dupa s. cuminectura credintiosii adunandu-se intr'unu locu, séu se saturáu dintr'o mésa communa, séu cà pre seraci-i duceá pre la casele loru, dându-le acolo de mancare ori alte ajutória, ori cà de locu la esíre din baserica atari ajutória dadeáu seraciloru, carii cum se scie au statu in tend'a basericeii.

Marturisirea s. Chrysostomu in acésta privintia suna asia:

„Dela acésta lege (Fapt. Apost. IV, 32) si datina, atunci s'a introdusu in baserica (de antâiu) o indatinare admirabila: incâtu adeca adunandu-se toti credintiosii intru un'a, dupa ascultarea invetiaturei, dupa rogatiuni, dupa impartasíre cu mysteria, déca s'a gatatu liturgi'a, nu s'au dusu de locu acasa, fora aducîndu de acasa cei mai avuti si cu stare buna, mancari si ferturi, au chiamatu pre seraci (adeca la mésa de saturare), si impreuna s'au folositu in baserica de mésa communa, de intretineri si ospetari commune; cá asia din consortiulu mesei si din reverinti'a locului, cu multa desfatere si folosu, din tóte partíle sè se intarésca iubirea.“¹⁾

---

¹⁾ „Ab hac lege (Act. Ap. IV. 32) et consuetudine mos quidam mirabilis in ecclesiam tunc inductus est: coacti namque simul fideles omnes, post auditam doctrinam, post orationes, post mysteriorum participationem, soluta synaxi; non statim concedebant, sed divites et opulentiores, alimenta et fercula e domibus suis afferentes, pauperes advocabant, communique simul mensa fruebantur, communibus epulis atque conviviis in ecclesia; ita ut a consortio mensae et a loci reverentia, undequaque caritas constringeretur, cum multa voluptate simul atque utilitate.“ — Oportet esse haereses 3. T. III p. 257.

Datin'a acést'a crestinésca a basericeii prime basata pre lege si indatinare apostolica, se pare a se fi observatu — desí nu preste totu, dara celu puçinu in modu sporadicu — si pre tîmpulu s. Chrysostomu.

La acésta datina mi-se pare cà alludéza s. Chrysostomu de repetíte ori cându vorbesce despre misericordi'a ce este de a-se aretá façia de cei seraci, mai alesu inse in loculu urmatoriu unde asia scrie:

„Totu acel'asi foisioru e si acest'a, unde au fostu atunci; de aci au esítu la muntele masliniloru: noi se esímu la mânile seraciloru, — loculu acest'a inca este muntele masliniloru. — Deóra-ce masline plantate in cas'a lui Domnedieu suntu multîmea seraciloru, din care curge oleu, ce ne vá servi acolo de folosu. . . . . Acest'a primindu se esímu de aci. Neme celu ce este neumanu, crudelu, neinduratoriu si necuratu se nu se apropie.“¹⁾

Fiindu-cà s. Chrysostomu in acestu locu vorbesce despre cin'a cea de taina, asemenându-o ace'a cu sacrificiulu eucharisticu, si de óra-ce dîce indemnându pre credintiosi, cà precum Mantuitoriulu dupa cin'a cea mystica au esítu in muntele masliniloru, asia si credintiosii se ésa la man'a seraciloru, facîndu-le adeca indurare: nu me indoiescu cà acelu s. Parinte are inaintea ochiloru sei séu datin'a saturarei seraciloru la mésa communa, séu a impartîrei elemosinei la acei seraci.

Remasiti'a acelei datine este dara ace'a, cà seraciloru carii stáu la usíle basericiloru, credintiosii pâna adi impartu bani ori alte daruri. —

Ajungîndu ast'feliu cu ajutoriulu lui Domnedieu la finea pertractarei marturisiriloru s. Chrysostomu referitória la asiedimentulu s. liturgie, cugetu a fi implinitu scopulu prefíptu si doritu, care nu a fostu altu, decátu dupa potintia a

---

¹⁾ „Hoc illud est coenaculum, ubi tunc erant; hinc ad montem olivarum exierunt: nos exeamus ad manus pauperum — hic enim locus est mons olivarum. Olivae namque plantatae in domo Dei sunt multitudo pauperum, quae stillant oleum, quod illic nobis utile erit: . . . Hoc (scil. oleum) accipientes hinc egrediamur. Nemo inhumanus accedat, nemo crudelis et inmisericors, nemo omnino impurus.“ Hom. in Math. 82. 5. T. VII. p. 744.

illustrá si aretá, cumcá partile constitutive ale asiediamen-
tului s. liturgie pórtá pre sene caracterulu anticitatei ve-
nerate, in specie cã din acelu asiediamentu se refrange nu
numai spiritulu celu majestosu alu s. Chrysostomu, ci de-
odata stralucesce si mostenirea ace'a admirabila apostolica, in
urm'a si in spiritulu cãrei'a ss. parinti, cá Marele Vasiliu si
Joanu Chrysostomu au compusu asiediamentele s. liturgie.

In urma adaugu si eu cu Probst, cá decumv'a cinev'a
va fi potutu aflá in scrierile s. Chrysostomu, mai multe si
mai apriate urme si ordine systematica referitória la asie-
diamentulu s. liturgie, va face toturoru serviciu folositoriu,
candu cele ací pertractate le va intregí si cu iubire fra-
tiésca-crestinésca le va corege.

Joanu Borosiu,
parochu gr. cat. ~~si~~ si-asesoru consist.

Predica pre serbatóri'a Inaltiarei D.-nului.

Dupa-ce Domnulu Isusu a vorbitu
cu dënsii, s'a innaltiatu la ceriuri si siede
de-a drépt'a Tatalui Ev. Marcu c. XVI.
v. 19.

Ce serbatóre este ce'a de astadi? A buna séma o ser-
batóre mare si veneranda, care pestrece totu sêmtiulu si tóta
mintea omenésca, si e démna de bunatatea lui Domnedieu
carele o-a intemeiatu (asiediãtu). Astadi genulu omenescu
de nou s'a impacatu cu Domnedieu, astadi a incetatu ini-
micití'a cea vechia si s'a gatatu resbelulu celu indelungatu.
Astadi s'a incheiatu cu noi o pace óre-carev'a admirabila,
careá mai'nainte nice cându nu s'a aseceptatu. — Pentru-cã
cine ar' fi speratu cá Domnedieu se va impacá cu ómenii,
nu cá dóra Domnedieu ar' fi fostu vrașmasiulu omenimei,
ci fiindu-cã servulu a fostu nepasatoriu si lenesiu.

Voiesci se scii cum a iritatu asupr'a nóstra pre acestu
Domnu benignu si amicabilu? E de lipsa a cunosce temeiu
inimicitiei nóstre de mai'nainte, cá, vediëndu, cá noi cari
erámu inimicii lui Domnedieu, suntemu iubiti, se admiri iu-

birea aceluia carele ne-a onoratu; si nu cumva se cugeti ca acea schimbare a urmatu din propriile noastre fapte bune, ci din contra recunoscându inmensitatea binefacerei Domnedieesci, se nu incetezi a-i multami pentru marimea darurilor sale.

Voiesci dara a cunoște cum amu iritatu noi asupra noastră pre Domnulu atâtu de iubitoriu de oameni, atâtu de bunu si plinu de iubire, care toate le-a tocmitu spre mântuirea noastră! —

Domnedieu a otaritu odata, ca totu genulu omenescu se-lu sterga, si atâtu de tare s'a fostu mâniatu încatu a voitu se ne pierda cu muieri, cu prunci, cu animale si cu totu pamântulu. Elu a dîsu: Voiescu se-lu stergu de pre fața pamântului pre omulu pre care l'amu facutu, cu toate animalele si dobitocele, căci 'mi pare reu, ca am ziditu pre omu. (Fac. VI. 7.) — Domnedieu inse nu a uritu omenimea, ci reutatea ei, si noi cari eramu nedemni ca se traimu pre pamentu, astadi suntemu inaltiatu la ceriu; noi cari nu eramu demni pre pamentu de neci o onore, ne-amu inaltiatu la imperati'a suprema ceresca, amu trecutulu prin ceriu si amu cuprinsu tronulu regescu si domnedieescu; si acea fire carea prin Cheruvimi s'a scosu din paradisu, astadi preste Cheruvimi s'a aredicatu

Dara cum s'a intemplat minunea acest'a, cum ne-amu aredicatu noi la atât'a inaltime, noi cari amu vatematu bunatatea lui Domnedieu, ne-amu facutu nedemni de pamentu si ne-amu lipsitu de ori-ce onore si potere pre pamentu. — Cum a incetatu cert'a ace'a, cum s'a imblanditu ace'a mania? Cum? Chiar' acest'a e de admiratu, ca nu noi, ci Elu carele cu totu dreptulu a fostu maniosu, ne-a chiamatu la pace, si a facutu pace. „*In loculu lui D.-dieu ve rogamu, ca si cum D.-dieu v'ar' rogá prin noi*“ dice Apost. (II. 5. 20). Cum? elu a fostu vatematu, si totu Elu ne chiama la paciuire?

Cu adevveratu, pentru-ca e Domnedieu, si pentru acea ca unu parinte benignu ne chiama si ne îndemna.

Se vedemu inse ca ce s'a facutu. — Mijlocitoriulu de pace este Fiulu aceluia care ne chiama la pace; nu e omu neci ângeru, neci archangelu séu ore-carev'a servu alu lui

D.-dieu, cî insusi Ffiulu lui D.-dieu este mijlocitoriulu. — Si ce face acestu mijlocitoriu? ace'a ce este chiamarea mijlocitoriului. Precum atunci cându doi se privescu unu alu treile pasiesce in midilocu si domolesce mani'a unui'a si a altui'a, asia facù si Cbristosu. Domnedieu ne-a urîtu pre noi, si ne-amu lapedatu dela Elu, Christosu a pasîtu in midilocu si a impacatu amêndoue partîle.

Cum s'a facutu inse elu mijlocitoriu? Pedéps'a de carea amu fostu demni a luat'o asupr'a-si; pedéps'a dictata din partea lui Domnedieu si ocar'a din partea ómeniloru (intorsi dela D.-dieu). Voiesci se scîi cum a luatn ambele aceste asupr'a s'a? Asculta ce dîce Apostolulu: „*Christosu ne-a rescumperatu pre noi din blastemulu legei, facîndu-se pentru noi blastemu.*“ (Gal. III. 13.) Vedi cum a luatn dara asupr'a s'a pedéps'a dictata de Domnedieu, cauta inse de alta parte cum de a primitu a se batjocorî si din partea omenimei „*pentru tine amu suferitu ocaru, acoperi-t'a rusinea obrazulu mieu*“ (Ps. 68 v. 9). In acestu modn au nimicitu inimicitî'a si tóte le-a facutu si a suferitu, cá pre celu ce a fostu inimiculu lui Domnedieu se-lu faca amicu Acelui'a.

Si éta diu'a de astadi este caus'a atâtoru bunatati; cá precum a primitu primitiele firei nóstre (adeca firea omenésca intru tóta perfectiunea si necuratî'a s'a), acc'a o-a si restituitu Tatalui, si precum economulu, carele din spicele puçine facîndu unu manunchiu micu si acel'a cá primitiu de róda 'lu offeresce lui Domnedieu, si prin acést'a totu campulu 'lu binecuvênta: asia a facutu si Christosu, carele prin ace-l'a-si trupu si primitia a facutu cá totu némulu omenescu se se binecuvente. Dara pentru-ce nu a jertfitu tóta natur'a? pentru-cà déca se offeresce totulu, nu se offeresce cá primitia, cî déca offeresce puçinu, prin acestu puçinu face cá ce e intregu se se binecuvênteze. . . .

A adusu dreptu ace'a Tatalui primitiele firei nóstre si Tatalu a admiratu acést'a jertfa, parte pentru demnitatea offerentelui, parte pentru curatî'a sacrificiului, asia câtu l'a primitu in mânile s'ale si l'a pusu lângu sine dîcîndu-i „*siedi de a drépt'a mea*“ (Ps. 109. 1). Dara la care fire a dîsu acést'a „*siedi de a drépt'a mea!*“ (La cea omenésca, ori la ce domnedieésca). A bunaséma la ace'a catra carea a dîsu

odata „*Pamântu esti si in pamântu te vei întorce.*“ Fac. III. 19.)

Nu a fostu destulu că firea acést'a omenésca a pestrecutu ceriurile? nu a fostu destulu că s'a susceptu in societatea ângeriloru, nu a fostu destula acést'a onóre nespusa? Dara ea s'a inaltiatu mai pre susu de ângeri, s'a redicatu preste archangeli, Cheruvimi si Serafimi, si nu s'a opritu pâna-ce nu a cuprinsu chiar' tronulu Domnului. Nu vedi ce prapastia este intre ceriu si pamântu? se incepemu inse din cele de josu; nu vedi ce intervalu este intre iadu si pamântu, apoi intre pamântu si ceriu, apoi éراسi intre ceriu si ceriulu mai sublimu, si de aci pâna la ângeri, archangeli, pâna la poterile cele de susu si chiar' pâna la tronulu regale? Si éta mai pre susu decâtu tóte aceste a inaltiatu firea nóstra.

Considera câtu de josu a statu mai'nainte firea omenésca, si câtu de susu s'a inaltiatu? Mai josu decâtu cum a fostu cadiuta firea omenésca neci că ar' fi potutu cadé, si nu s'ar' fi inaltiatu mai susu decâtu o-a redicatu Christosu, pentru-că prin Christosu firea omenésca s'a inaltiatu la ceriu.

Cauta cine e acel'a care s'a suitu, si in ce stare fù firea acést'a mai inainte? Bucurosu consideru puçinetatea firei nóstre, că prin acést'a cu atâtu mai vêtosu se cunoscú sublimitatea la carea fù inaltiatu prin bunatea lui Domnedieu. — Am fostu pravu si cenusia. Acést'a inse a fostu puçinu si nu a fostu urmarea vinei cì slabitiunea naturei. Ómenii s'au facutu mai fara minte decâtu chiar' animalele irrationale, precum marturisesce Psalmistulu cându dîce: „*alaturatu-s'a cu dobitócele cele fara de minte si s'au asemenatu loru*“ (Ps. 48 v. 21.) A fi asemene inse dobitóceloru celoru fara de minte atât'a insemnéza câtu a fi mai de josu decâtu chiar' acele. Căci la animale a fire fara minte e cev'a naturalu; dara că fiinti'a rationala se decada la nerationalitate este culp'a vointiei. — Deci ómenii au cadiutu mai josu decâtu animalele, s'a facutu mai nemultiamitori..... mai prosti, mai inderetnici, mai nesêmțitori decâtu petrile.

Ce se mai dîcu, cum se me mai esprimu? firea nóstra acést'a netrebnica, carea erá mai nerationala decâtu tóte, as-

tadi mai pre susu de tóte s'a aredicatu. Astadi au vediutu ângerii ce de multu au doritu; astadi au privitu archangelii, ce'a-ce de multu au poftitu, — au vediutu firea nóstra stralucindu de pre tronulu regale cu marire si cu frumsetia nemoritória. Dejá de multu au poftitu a-o vedé acést'a ângerii si anchangelii. Pentru-cà de-si firea omenésca acum'a i-a intreputu pre ei in marire, totu-si se bucura de inaltierea nóstra, chiar' asia precum se superara pentru cãderea nóstra. Macaru cà Cheruvimii, l'au scosu pre omu din paradisu, totusi li-au parutu reu de sórtea lui, càci precum ómenii sêmtescu compatimire façia de altii, asié si inca multu mai mare compatimire au sêmțitu ângerii pentru noi. . . . de-óra-ce ei suntu mai indulgenti decâtu ómenii. — Pentru ace'a vedemu cà ângerii se aréta in totu loculu unde e vorba despre inaltierea omenimei, cà la nascerea lui Christosu, la inviarea lui din morti, si astadi la innaltierea lui. „Si éta doi barbati au statu acolo in vestminte stralucitórie“ — prin vestminte aretându bucuri'a loru — si au dîsu: „Barbati Galileeni, ce stati aci privindu la ceriu? Acestu Isusu carele adi s'a innaltiatu dela voi la ceriu, totu asia va veni cum l'ati vediutu suindu-se la ceriu.“ (Fapt. Ap. I. 10, 11.)

Si aci se fiti cu luare aminte. Pentru ce au vorbitu ast'feliu? — Óre invetiaceii nu au avutu ochi? nu au vediutu ei ce s'au intêmplatu? óre nu dîce Evangelistulu cà „inaintea ochiloru loru“ s'au inaltiatu (Fapt. I. 9). Pentru-ce au statu dara acolo ângerii invetiându-i, cà s'a suitu la ceriu? — Din dóue cause. Antâiu pentru-cà invetiaceii au fostu intristati pentru departarea lui Christosu, si cumcã aieve au fostu intristati, cunóscemu din cuvintele Mântuitoriului carele dîce: „Nimenea din voi nu me intréba unde mergi; si pentru-cà am spusu vóue, intristare au cuprinsu animile vóstre.“ (Jo. 16. 5. 6.) Déca noi ne despartîmu de amici si némuri, ne cade greu, — cum se nu se fi intristatu dara invetaceii si se nu fi fostu petrunsi de dorere, cându au vediutu, cà se departa dela dênzii acel'a carele a fostu Mântuitoriulu, Invetiatoriulu, grigitoriulu loru celu mai bunu, celu mai blâнду si mai induratu? — Pentru ace'a s'au aretatu loru ângerulu, spre a usiorá dorerea nascuta din departarea lui Christosu, prin promisiunea venirei de a dóu'a,

dîcîndu: „Acestu Isusu carele dela voi s'a departatu la ceriu, chiar' asia va veni, cum l'ati vediyutu inaltiîndu-se la ceriu.“ Ve dóre cá s'a departatu, dara se nu ve intristati cá va veni érași. Acést'a este caus'a cea dintâia a aretarei ângeriloru.

O alta causa de nu mai puçina insemnatare este spre insemnarea carei'a ângerulu au si adausu „carele s'a innaltiatu, ad-ca s'a innaltiatu la ceriuri.“

Prepasti'a a fostu fórté mare si ochii omenesci nu au fostu in stare a privi la trupulu Acelui'a, pâna cându s'a innaltiatu la ceriu. Precum pre o pasere ce se redica intru innaltîme, cu câtu se suie mai tare, din ce in ce mai multu o pierdemu din vedere: asia a fostu si cu trupulu lui Christosu, — cu câtu mai multu s'a suitu cu atâtu mai tare s'a ascunsu dinaintea ochiloru invetiaceiloru, de-óre-ce slabitiunea ochiloru nu le-a permis a urmá lungimea intervalului.

Pentru ace'a au statu inaintea loru ângerii spre a invetiá pre invetiacei despre inaltierea Lui la ceriu, cá se nu créda cá s'a suitu la ceriu cá si Ilie — Ilie s'a suitu la ceriu cá si unu servu (alu lui Domnedieu), Isusu inse cá unu Domnu, — Ilie pre carutia de focu, éra Isusu pre nori... pentru-cá si „Tatalu siede pre nori“ cum invétia Isai'a (XIX. 1) Ilie suindu-se a aruncatu preste Eliseu cosioculu seu; éra Isusu, dupa-ce s'a innaltiatu a trimisu Apostoliloru donurile daruriloru, prin care nu a facutu numai unu Profetu, ci mii de Elisei, cari au fostu cu multu mai mari si illustrii decâtu acel'a.

Se ne ingrigimu dreptu ace'a iubitîloru si se cugetamu la ace'a a dóu'a venire a lui Christosu. Apostolulu dîce: „Cá insusi Domnulu intru porunca cu versulu Archangelului si intru trimbiti'a lui Domnedieu se va pogori din ceriu.... si noi cei vîi carii vomu fi remasi impreuna cu dênsii ne vomu rapí in noru intru intêmpinarea Domnului.“ (I. Thess. IV. 16. 17.) Dara nu toti, căci éta ce dîce „dóue macinându la móra, un'a se va luá, si alt'a se va lasá“ — Math. 24. 41.) „doi voru fi intr'unu patu, unulu se va luá si altulu se va lasá. (Luc. XVII, 34.) Ce insémna aceste cuvente enigmatice? Cei-ce macina la móra, acei'a suntu seracii si necagitii*), cei din patu suntu avutii, căror'a le

*) La jidovi sclavele si servitórele macináu farina cu móra de mâna.

merge bine si au tóte in abundántia. Deci Mântuitoriulu prin ace'a vré se dîca: cà atátu din cei avuti, câtu si dintre cei seraci, unii se voru mântuí, altii voru perí, dreptii de amêndóue clasele se voru rapí in nori intru întêmpinarea Domnului, éra pecatosii-voru remáné spre a luá pedepsire.

Cându vre-unu rege íntra într'o cetate, atunci adictií lui se indatinéza a esí intru întêmpinarea lui; precându cei fara-de-lege se retiénu in cetate, spre a asceptá pedéps'a.

Asia va fi acést'a si atunci cându va vení Domnulu la judecata.

Esí-vomu óre si noi intru întêmpinarea lui!? O eu cunoscu pecatele mele si nedemnitatea mea. Se nu se laude dara celu avutu de avuti'a s'a, si celu seracu se nu se considere pre sene de misielu si nefericitu; ci mai multu, se póte dîce, cà e fericitu. si singuru fericitu si de trei ori fericitu e acel'a, care in díu'a ace'a se va aflá demnu spre a întêmpiná pre Domnulu, si cându ar' fi celu mai seracu intre toti.

Pentru ace'a dícu, cà cei ce suntemu pecatosi, se ne tênguimu preste noi singuri.... si nu numai se ne tênguimu, cì se ne sí indreptamu sí se ne întórcemu, cá ast'feliu cu totii se primimu cu marire cuvenita pre Domnulu ángeriloru, si se ne impartasímu de ace'a bucuria fericita intru Domnulu Isusu Christosu, carui'a se cuvine marire si potere impreuna cu Tatalu si cu Spiritulu sântu, acum si pururea si in vecii veciloru. Aminu.

(Hom. S. Chrys. in ascensionem Dni T. II.)

J. Borosiu.

Predica la santire de cruce.

Se nu-mi fie a me laudá, fora nu-mai in crucea Domnului nostru Isusu Christosu. — Gal. VI. 14.

Cându in modu esttraordinariu, la zelulu crestinescu alu fratelui nostru N. N. ne aflamu adunati in façi'a acestei cruci frumóse si monumentale si totu-odata ne aducemu aminte si de indiferentismulu religionariu ce a strabatutu acum mai tóte clasele societatii omenesci: — este cu ne-

putintia, Iubitiloru Ascultatori! se nu ne cuprinda o legitima mândria si bucuria crestinésca, cà si in dilele nôstre — de si arareori — dar' totusi se gasescu barbati devotati si crestini adevirati, cari intocm'a cá sî crestinii din tîmpurile vechi mai gîndescu la lucrurile celea sante si suntu cu deosebita rêvna si veneratiune façia de s. maic'a nôstra beserica si asiediamintele ei.

Intrebându-ne acum, cà de unde provine acestu zelu séu acésta rêvna? — aflamu cà dela efectulu celu mare alu crucei, pre care s'au sacrificatu celu mai mare binefacatoriu alu lunei si celu mai intimu amicu alu neamului omenescu: Domnulu nostru Isusu Christosu, Fiiulu lui Domnedieu unulu nascutu, cu scopulu — cá se ne scape de sub povór'a si osênd'a vecînica a pecatului.

Si in adeveru — asia este! cà-ci din momentulu pironirei lui pe cruce: — crucea a devenitu cea mai pretiuita si scumpa comóra de veneratiune si adorare crestiniloru.

Redicandu-se in cài, tiarine, cimiterie, inaintea besericiloru si in alte localitati publice si mai insemnate, bunaóra cum e redicata si acést'a in acestu locu . . . prin staurinti'a neobosita a zelosului crestinu N. N. — cá se dáu impulsu de imitare la fapte nobile si neperitórie, — ve voiu intretiené puçinu vorbindu-ve *despre insemnatatea crucei.*

* * *

Precum pentru cutare erou, barbatu de statu, poetu séu altu barbatu vrednicu de renume, o cruce de pétra redicata la mormentu nu e prea mare remuneratiune: cu atâta mai puçinu este ea pentru acel'a, care si-au sacrificatu viéti'a pentru omenimea intréga; totusi, Iub. Ascultatori! redicarea unei cruci intru marirea lui Domnedieu, face o impresiune fórte placuta asupr'a credintiosiloru. Dá, ne place a vedé, cum se prosternu crestinii inaintea ei inaltiandu rogatiuni de multiamita pre vremea santîrei holdeloru si a altoru evenimente mai insemnate din viétiá. De si dara o cruce redicata undev'a la aparintia este neinsemnata si de puçina remuneratiune: totusi in esintia are efectu si insemnatate mare pentru credintiosi.

Spre marirea lui Domnedieu este dar' redicata crucea acést'a, ce o vedemu aci. Se nu créda inse cinev'a, cà unu

asemenea lucru se practiséza numai în tîmpulu de fația, o nu! se practiséza acést'a înca din tîmpurile celea mai vechi, — cu ace'a deosebire inse, că pre atunci eráu impregiurări, candu crucea se ascundeá deinaintea pagâniloru, precum despre acést'a a profetîtu si singuru Mantuitorulu lumei, cându a dîsu: că precum a patimitu elu, asia se voru goní si credintiosii lui, indemnandu-i cá se pórté jugulu crucei si asigurându-i, că déca voru patimí cu elu dimpreuna, cu elu se voru si prémari. De aci a urmatu apoi, că mí si míi de martiri au patimitu de bunavoia pentru Christosu si si-au jertfitu — prin feliurite torturi — chiar' si viéti'a pentru sant'a cruce. De aci díce cu óre-care mândria Apostolulu Pavelu catra Galateni: „Éra mie se nu-mi fia a me laudá, fara numai in crucea Domnului nostru Isusu Christosu, prin care s'a crucificatu lumea mie, si eu lumei.“¹⁾ De aci si emulatiunea crestinilor piosi intru redicarea astoru-feliu de monumente.

În acestu chipu se sciú animá pentru crucea lui Christosu crestinii cei buni, si totu în acestu chipu s'au sciutu animá pentru ea în trecutu acei'a, cari astadi pórtá titlulu de martiri ai crestinatatii. Si intru adeveru martiri adeverati au fostu ei; pentru-cá adeverat'a lorú convingere s'au aretatu prin ace'a că de cătu viéti'a, au avutu o comóra si mai scumpa, si ace'a a fostu: crucea! Stânci neclatite au fostu ei în acésta privintia: pentru-cá ori ce le-au promisú nerusinatii si seducatorii de Neron-îsci, ei cu resolutiune totu-de-a-un'a le-au respunsu: „Mai bucurosi morimú pentru crucea lui Christosu, decátu se ne lapedamú de ea.“

Au disparutu ei! dara faptele lorú maretie si amintirea lorú — nu voru disparé pâna ce va fi o Baserica creстина si în trêns'a unu crestinu. Baseric'a creстина inse nu va perí; căci scrisu este, că „portile iadului nu o voru biruí pre ea.“²⁾ — Asiadara si amentirea lorú dimpreuna cu acést'a va remané în veci.

Deci dupa cum ne convingemu — lupt'a martirilorú nu a fostu zadarnica! pentru-cá crucea a triumfatu. Si anume a triumfatu atunci — candu imperatulu Constantinu celu

1) Gal. VI. 14. — 2) Mat. XVI. 18.

mare aternându-o de flămur'a luptei de onóre, prin puterea ei a facutu biruire nespusu de mare asupr'a crudului si tiranului inamicu — dupa cum acést'a isbanda o laudamu si preamarimu noi la serbatórea marelui imperatu Constantinu si mum'a lui Elen'a, cântându: „Chipulu Crucei t'ale pre ceriu vediendu-lu si cá Pavelu chiamarea nu dela ómeni luându, celu intre imperati Apostolulu teu Dómne, imperatésc'a cetate in manile t'ale o-au pusu, pre carea mântuiesce-o totude-a-un'a in pace.“¹⁾

Dela restignirea lui Christosu si mai alesu de aci — crucea este crestiniloru: „sfintienie, acoperementu puternicu, intarire si nadeşde tare de mantuire, de biruintia; zidu si turnu de tarie in contr'a feţiei vraşmasiului; tamaduire bóleloru celoru sufletesci si trupesci; basericeii arma nebiruita; rusínarea tuturoru jidoviloru si arm'a credintiosiloru imperati asupr'a celoru protivnici.“²⁾ Mai departe cu crucea incepemu si sevêrsímu lucrările nóstre, cu crucea se decoréza pepturile imperatiloru, archiereiloru, eroiloru, cu unu cuvêntu: cu ea ne întêlnímu pretotindenea.

Si déca acum'a observàmu, cá ea se mai redica si in cái — apoi acést'a se intempla Iub. Ascultatori! pentru ace'a, cá noi fiindu numai caletori aici pre pamentu³⁾, cá atari, se nu desperamu in calea cea spinósa a vietiei: ci — luându invetiatura din jertfírea Mantuitoríului representata pe sânt'a cruce — se suportamu cu abnegatiune crestinéscá tóte suferintiele si ispítele vietii.

Inzadaru bucina reuvoitorii basericeii, cá a trecutu efectulu crucei si prin urmare — têmpulu minuniloru; cá-cí nu a trecutu! Mérga ei numai la selbatici, si voru vedé si se voru convinge, cá la efectulu ce-lu produce sânt'a cruce in midiuloculu loru — cei mai multi se desbraca de moravurile celea rele, si din fére selbatice ce suntu, se prefacu in mielusiei blandi si cu têmpulu devínu crestinii cei mai buni.

Éta insemnatatea cea mare a crucei; éta Iub. Asc! cá ea pentru ace'a se redica, cá se marturisímu de ea, se marturisímu adeca, cumcà Christosu a fostu Fíiulu lui Dom-

---

¹⁾ Trop. dfilei. — ²⁾ Rug. de evhl. — ³⁾ Ps. D.

nedieu, carele a venitu in lume se ne mantuiésca si se ne arete calea ce duce la bine si fericire adeverata!

* * *

Ací, in acestu locu va stá crucea acést'a si ea va vesti urmasiloru iubite frate N., N. osêrdi'a si credinti'a t'a ceatare catra s. maic'a nóstra baserica; cà-ci celu ce redica cruce in semnulu biruintiei Domnului nostru Isusu Christosu: sie-si redica in ceriu olocaustu; acel'a remane in memori'a si animele urmasiloru, cum au remasu preste secolu intregi in animele nóstre a crestiniloru faptele si jertfele cuvióseloru mironositie, cari au dusu miresme, giolgiuri curate la mormentulu Domnului.

De ace'a I. Crestini! ve sfatuescu cu privilegiulu acest'a, cá se tieneti crucea in cea mai inalta sfiutienia si cea mai mare veneratiune. Consolarea in suferintie, binecuventarea in tóte intreprinderile vóstre, restaurarea, pacea, tari'a si liniscea vóstra, nu le cautati in leneviri si birturi: ci in puterea crucei!

Ér' cu deosebire, voi parintiloru! povetiuiti pre fii vostri la adorarea si venerarea santei cruci; pentru-cá invetiandu-i la iubirea acestei'a — le-ati asiguratú fericirea si mostenirea cea adeverata.

* * *

Si acum, I. Ascultatori! se ne rogamu: — Dómne Isuse Christóse, ce-lu pironitu pe sant'a cruce! Tu carele ti-ai versatu preacuratulu si scumpu sângele teu pre ea, pentru mantuirea némului omenescu, primesce dela robulu Teu . . . in semnu de multiemita crucea acést'a redicata pentru pomenirea vecínica a jertfirei T'ale salutarie!

Ér' tu Dómne Domnedieule Savaoth! carele in tóte vécurile ai lasatu in sinulu poporulu crestinescu fii cucernici si devotati Casei T'ale preasánte si dupa dís'a s. scripturi esti poternicu se radici si din petrii fii lui Avramu, redica si in dílele nóstre atáti'a fii adeverati si devotati basericei T'ale crestine, câtu stropi de sânge au cursu din animile martiriloru pentru triumfulu s. cruci!

Cu umilintia ne rogamu: binecuventa pre (ací se aminatescu dupa impregiurari pre rondú: Maiestatea s'a, Archiereii

etc. etc.) — Binecuvânta pre robulu teu N. N. care din anima curata a redicatu acést'a cruce, daruiesce lui si familiei s'ale tôte bunatatîle ceresci si pamentesci; si cu s. cruce povatuesce-ne pre noi, pre toti credintiosii robii tei catra bine si fericire: povatuesce-ne catra calea ce ne duce la mantuintî'a si fericirea cea cerésca! — Aminu.

J. J. Ardeleanu.

PREDICA LA MORTEA UNUI SOȚIU DE CASATORIA.*)

„Merge la mormentu cá se plânga acolo.“ Joanu XI. 31.

Suntu visuri grele — inspaimentatóre. Omulu cându se descépta, tremura in tôte membrele s'ale. Nu voiesce a crede că cele vediute in visu, nu suntu aieve. — Ast'feliu suntu necasuri, lovituri grele ale sortiei, cari te facu a crede, că omulu, e menitu numai spre suferintie, — că lumea i-este o casa de jale, si superarea-i este vestmentulu de tôte dîlele.

Este inse deschilinire Tr. A! intre superare si superare. Este superare puçinu tienutória si trece, dar' este alta superare, carea cá un'a nópte grea-intunecósa te acopere pre dîle indelungate si te róde pâna la rerunchi.

Superare cá acést'a amara te loví si pre tine soçiule veduvitu. Soçi'a t'a iubita partea animei t'ale calatoresce dela tine si tu remâi cá o pasere trista, carea pierdiendu-si soçiulu, sbóra din crénga in crénga, 'lu cérca prin codrii, prin vâi, prin siesuri si câmpie, 'lu striga cu doru, si ne-aflândulu sbóra innapoi la puisiorii sei orfani si plângu impreuna.

Superarea t'a, iubite frate, se vede a nu avé margini, inse incredete in D.-dieu si Elu te mângaié, cá soçi'a t'a a dusu o viétia atâtu de placuta lui D.-dieu aici pre pamentu, încâtu acum'a incununata de stima si vêrtuti, impacata cu D.-dieu si prevediuta cu sântele sacraminte, trece preste hotarele aeestei vietii pline de superari, trece la fe-

*) S'a rostitu prin auctoru la inmormentarea Julianei Coroianu n. Basti. 1886. in T. Santau.

ricire si prin urmare la bucuria adeverata. Nu se va asiedia in mormentulu tristu si intunecosu, ci numai osamintele-i recite, pâna la unu tîmpu, sufletulu seu nobilu calatoresce mai departe. —

Judeii, coadunati in cas'a lui Lazaru celui mortu spre a mangaiá pre Mari'a, carea plîngeá cu amaru dupa fratele seu, cându o vediura cá acést'a se scóla si ese din casa, dîsera: „cá merge la mormentu, cá se plînga acolo.“ — Parerea lorú erá cá, nu póte avé altu scopu decátu: mormentulu si plânsulu. Inse ea aveá credintia si sperare mai departe de mormentu si mérsè la Isusu isvorulu vietiei, si credinti'a si speranti'a ei nu o-a insielatu, cá Isusu inviá pre Lazaru.

Dá, cá-ci omulu, nu e creatu numai pentru mormentu, nici pentru superare tienutória dela léganu pâna la mormentu, — ci e creatu pentru o vietia fericita, unde nu este superare.

Si eu vinu a ve aretá, Tr. A! cá superarea esista demultu pre pamentu, dar' omulu nu e creatu (ziditu) pentru superare.

Fíti — ve rogu — cu luare aminte! —

Éra Tu D.-dieule alu viiloru si alu mortîloru, Parinte alu eternitatei, dà potere cuvintelorú mele, cá acele se mangaie si alineze baremi câtu-si de puçinu dorerile celorú in-tristati si se fia spre folosulu sufletescu alu jelnicilorú mei ascultatori.

I.

Superarea este deodata cu omenimea pre pamentu. Cându s'a inceputu omenimea atunci si-a luatú inceputulu si superarea. De lipsa este óre Tr. A! se vi documentezu acésta asertiune a mea din cea mai vechia istoria a omenimei din sant'a scriptura?

Numai doi ómeni eráu inca pre pamentu, protoparintii nostrii, si acum'a-i vedemu esîndu din raiulu pamentescu plini de superare, deórece la spatele lorú unu Cheruvimu cu sabia de focu, pentru pecatulu lorú, le oprí calea de a se reintórce mai multu acolo, si cáta superare a umplutu anim'a lorú parintiésca atunci, cându ei numai doi fii iubiti aveáu — si mosi'a cea mai mare cá-ci intregu pamentulu erá a lorú cu tóte bunatatîle s'ale, si totusi si acei'a, unulu se scolà asupr'a altui'a si-lu omorí.

Se ve mai aducu câtev'a esemple!?

Moisi erá omulu ce-lu mai placutu inaintea lui D.-dieu si câta superare aveá elu pentru poporulul seu? Mai antâiu se necasiá cà 'si vedeá poporulul in cea mai grea robía. Faraonenii 'si calcáu cu ei lutu amestecatu cu bucati de oiegi (glagi) si-'si faceáu caramidi si tîgle spre a zidí cetati si orasie. Si cându 'lu trimise D.-dieu la Faraon se cêra libertate poporulul seu, si acel'a in locu de libertate inca mai grele catusi i-pregateá, Moisi in necasulu seu se întórce catra D.-dieu si díce: pentru-ce ai necasítu pre poporulul acest'a si pentru-ce m'ai tramisu? adeca déca nu-lu potu eliberá? Mai târdíu aveá suparare pentru reutatea si cerbici'a poporulul, care neluându in consideratiune binefacerile nenumerate ale lui D.-dieu, in continuu se scolá in contr'a lui D.-dieu si alui Moisi, ma merse pâna acolo. încâtu la muntele Sinai — pâna ce erá Moisi in munte si vorbiá cu D.-dieu primindu legi fericitórie pentru acelu poporu, poporulul acel'a la pólele muntelui 'si facù vitielu de auru si acelui'a se inchiná, ce'a-ce vediendu Moisi, candu se scoboriá cu tablele legei din munte, in necasulu seu trantí tablele de pamentu încâtu acele se sfarmara in bucati merunte.

„Ce voi face poporulul acestui'a?“ strigá necasítu Moisi — intr'unu locu — catra Domnedieu „inca puçinu, si me voru ucide cu petrii!“ (Esire 17, 4.) Si la despartîrea s'a de lume inca avù elu superare destulu de mare. Dupa-ce conduse poporulul printre atâtea lupte si necasuri prin desiertu pâna la marginea pamêntului promisiunei, cându erá acum'a la tiênta, la scopu cá se între cu poporulul intru acelu pamêntu frumosu, Domnedieu i oprí intrarea si inca din pedépsa pentru cà s'a indoitu la pétr'a cea séca, cà Domnedieu va scóte isvoru de apa dintr'êns'a — pentru-ce si numí Moisi loculu acel'a: „ispita si blastemu“. „Suiete in muntele Abarimu — díse Domnedieu lui Moisi — si vedi pamêntulu Canaanului si mori acolo in munte, — si Moisi privindu numai din departare pamentulu frumosu dupa care atât'a s'a luptatu — morí acolo in munte.

Toti ómenii cei mari si drepti ai Testamentului vechiu si-au avutu superarile s'ale. Cine ar' poté numerá necasurile si suferintiele lui Jobu cu pierderea fiiloru si a feteloru

s'ale omorâti intru-o casa lovita de unu vântu si imburdata pre dânsii, cu pierderea avutiei si incarcatu de bube pe trupulu seu?

Apoi din profetiile profetiloru — pre lînga edîcerea venitoriului pretutindenea apare un'a căintia, un'a suferare adîncă. Sôrtea poporului seu jace la inim'a loru nobila; si acelu poporu in orbi'a s'a nu voiá se-i asculte si se reintôrca càtra Domnedieu. „Vai fii resipitori — striga Isaia — vai fii resipitori dîce Domnulu, facut'a-ti sfatu nu prin mine si togméla nu prin spiritulu meu, cá se adaugeti peccate preste peccate, pentru ace'a va dá voue Domnulu pânea necasului si ap'a nevoiei.“¹⁾ Jeremia profetulu vediîndu reutatea poporului si cà nu-lu pôte indreptá, in culmea suferarei s'ale, eschiama: „Vai mie maica pentru-ce mai nascutu, nu am folositu si nu mi-a folositu nemene“²⁾ si Michei'a: „Vai mie suflète, cà a peritu celu credintiosu depre pamêntu, vai resplahirile t'ale (Dómne) au venitu, acum voru fi plîngerile“...³⁾ Si asié mai departe in decursulu tuturoru secliloru vedemu superarea, cá o umbra intunecósa petrecîndu pre omu dela léganu pâna la mormêntu.

Séu dóra imperatii au fostu scutiti de acést'a amica (pretina) atâtu de neplacuta a animei, de superare?

Ascultati pre imperatii atâtu de avuti si puternici ai Test. vechiu, despre cari tóta lumea credeá cà suntu cei mai fericiti, ascultati-i ve rogu Tr. A., si Davidu imperatulu ve va respunde: „Facutu-s'au lacremile mele mie pâne dîu'a si nóptea.“⁴⁾ Éra Solomonu care erá atâtu de avutu si puternicu, incâtu la totu prândiulu seu se taiáu 20 de boi, 10 vitiei grasi, 100 de oi, afara de cerbi, caprióre si de paseri alese, in midiloculu tuturoru bunatatoru strigà: „Uritu-mi-am viétia!“⁵⁾

Dar' se privimu in istori'a profana unu esemplu dóue.

Croesu celu mai avutu rege alu Lidiei, care desfatându-se multu in tesaurii sei se tieneá de celu mai fericitu omu in lumea intréga, devinsu fiendu prin Ciru regele Persiei, fû despoiatu de averile s'ale si judecatu la mórte a fi arsu pre focu, de ce numai aducerea aminte de Solonu 'lu

¹⁾ Isai'a 30—1—26. — ²⁾ Jer. 15, 10. — ³⁾ Michei'a 7, 2, 4. — ⁴⁾ Ps. 41 3. — ⁵⁾ Ecl. 2. 17.

mântuî, căci strigà in continuu: Oh Solonu, oh Solonu, in-tieptiesce ai potutu dîce, cà inainte de mórte nimene nu pôte fi fericitu. — Juliu Caesar acelu imperatu romanu puternicu si marinimosu care iertá pre toti duşmanii sei, le dá gratia si le faceá bine — prin Cassiu si Brutu, caror'a le-a facutu celu mai multu bine, fù strapunsu de 23 impunseturi de cutîte si asié 'si dede sufletulu.

Ludovicu alu XVI. erá adevveratu parinte alu poporului seu si in tóta viéti'a s'a se nisuiá a inaltiá la cea mai inalta gloria patri'a s'a Franci'a, si totu-si trebuí se steie cá acusatú inaintea poporului seu, si fù judecatu la mórte pentru nescari gresiele ale antecessoriloru sei si cari nu eráu a-le lui. — In sér'a precedinta 'si imbraçiosia soçi'a si pruncii fi sarutà si 'si luà remasulu celu bunu de pre urma dela dènsii, se retrase in inchisórea s'a, petrecù nóptea in rogatiuni, deminéti'a ascultà sânt'a liturgia, se marturisi si cuminecà si cându pasí pre esiafodu, dîsè poporului seu: „Eu nevinovatu moriu, inse iertu duşmaniloru mei, dorescu cá sângele meu.....“ aci tob'a curmà cuvintele lui, semnalulu se dadù si capulu i se taiá.

Si cá se finimu: — Napoleonu celu mare dupa-ce adusè atât'a onóre si gloria armelorú si patriei s'ale fù scosu afara din tíer'a s'a si trimisu in midiloculu marei pre un'a insula, unde 'si petrecù dîlele din urma a vietiei s'ale. Pre ace'a stânca intunecósa si trista repriví elu preste viéti'a s'a, o asemenà pre ace'a cu viéti'a altoru ómeni mari cari au traitu pre pamêntu, si decátu toti se vediù pre sine mai mare, numai unu individu erá singuru inaintea ochiloru sei sufletesci care si intre suferintiele vietiei acestei'a a fostu mai mare decátu dènsulu, unu individu la care elu cugetà multu. Intru-o séra intrebà pre unulu din consoçii esilului seu: sci-mi-ai tu spune ce este Isusu? — Cu multu am 'mai multe lucruri — respunse soldatulu — decátu se me ocupu cu atari intrebari. Tu? dîce necasîtu Napoleonu — tu cá botezatu in baseric'a catolica, si se nu-mi scíi mie spune, cà ce este Isusu Christosu? Asculta dara si-ti voiu spune eu. Si incepù a asemená viéti'a lui Isusu cu viétia altoru domnitori, suferintiele lui cu suferintiele altoru moritori si inchià cu cuvintele:

in urm'a urmeloru, eu cunoscú ómenii si eu 'ti dîcu tîe, cà Isusu n'a fostu omu, cî Domnedieu.

Dar' Tr. A. ce se ne miramu de ómeni, chiar' de ar' fi fostu ei ori si câtu de mari, cà au avutu necesuri si suferintie, au avutu superare in viétia, cându nici Preacurat'a Vergura Mari'a maic'a lui Domnedieu. ma nici chiar' Ffiulu seu Domnedieescu Isusu nu au fostu scutiti de superare aici pre pamêntu.

Acum'a cându a dusu P. V. Mari'a pre Isusu prunculu in baserica la molidva, Simeonu betrânulu i profetiesce suferintiele si superarile venitóre prin cuvintele: prin singuru sufletulu teu va trece sabi'a! — De ací se depinge icón'a P. V. Mariei cu o sabia strapunsa prin anim'a.

Si intru adevèru cine ar' poté enará superarile P. V. Mariei sub decursulu patimeloru fiului seu domnedieescu?

Dar' apoi Isusu!? — In intréga viéti'a s'a 'lu vedemu urmatu de superare pentru sórtea nefericita a ómeniloru cari nu voiáu a crede in trênsulu si a fi fericiti, cî mergeáu mai departe pre calea ratacita càtra nefericirea eterna. La intrarea s'a in Jerusalimu 'lu vedemu chiar' lacrimându, cându dîse Jerusalimului retacitu: *Jerusalime, Jerusalime de câte-ori amu voitu se adunu fii tei, cum aduna cloșc'a puii sei sub aripi si nu a-ti voitu. Si in gradin'a Getsemani 'lu audîmu oftându: „intristatu e sufletulu meu pâna la mórte,“ si asudà sudori de sânge.*

Éca Tr. A! lumea pentru toti cari pórta trupu omenescu pre pamêntu 'si are necesurile, suferintiele s'ale, — toturor'a le intinde pocalulu amaru alu superarei. Ast'felu e sórtea omului pre pamentu. Abia i se mai ivesce omului printre multele superari, câte o óra prea multu câte-o dî de bucuria, carea trece pre nesêmțite, cá stelusiór'a ce cade de pre ceriu si nu se vede mai multu.

Déca ai poté cetí in anemele toturoru ómeniloru, oh multe cause de superari ai vedé acolo, multe superari ascunse pre cari nimene nu le scie numai singuru omulu, anim'a si Domnedieu.

Si óre pentru-ce atâtea superari pentru omu? Pentru cà fericirea omului nu e zîdita si lasata aici pre pamêntu, cî aiurea, despre ce in partea a

¹⁾ Luca 2, 35.

II.

Fericire adevărată aici în lumea această în daru vomu cercă, căci fericirea adevărată aici pre pamântu nici a gasitu nimene dela începutulu lumii, nici va gasi nimene pâna va sustă ceriulu și pamântulu.

Se privim la vieti'a omului! Ómenii dîcu, cã pruncii suntu fericiți. Se privim dara la unu pruncu indata dupa-ce a venitu în lume. Ce semn dă elu despre esistenți'a s'a? — Plînge, înse plînsulu nu e semnul bucuriei, a indestulirei și a fericiei, ci este semnul superarei și a întristarei. Pentru-ce plîngi óspe nou? Parintii iubitori 'și pascu cu bucurie ochii asupr'a t'a. Maic'a și-a uitatu dorerile vediendu-te sanetosu, toti 'ti sierbescu cá la unu imperatu și domnitoriu pamântescu, pentru-ce plîngi dara?

Plângemu T. A. cã dorerea atunci în momentul născerei ne-a și impresuratu, cá o sarcina a necasuriloru ce voru se ne apese — „omulu se născu spre osteneła“ — dîce Jobu. Dar' se acceptamu puçinelu. Versulu celu de-antâiu se va stramutá în bucuria. Vinu anii cei frumoși ai copilăriei, junetiei, cu muntii de auru.

E dreptu, cã pruncii și tenerii traiescu mai fara grigi cá cei mai betrâni, pentru ace'a 'și aduce omulu aminte cu unu felu de indestulare de anii copilăriei s'ale. Dar' óre vieti'a loru póte-se numi cu adevăratu fericitu? — Ba nu! Pâna-ce este micu prunculu nu trece o dî în carea se nu plînga. Déca mai cresce inca 'și are necasurile s'ale. Sufere greutatele elementelor, frigu, arșitia de sóre, vîntu, plóia etc. Ma pre multi acum'a din copilăria îi ajungu lovituri grele ale sortiei. 'Si pierdu pre parintii sei — devenindu la pânea amara a orfanului. Nesocotindu aceste, pruncii dela alu 6. anu alu vietiiei suntu supusi la grigi și ostenele, cari le pestrecu destule-ori poterile s'ale micutie; unii pre culmea științei la scóle, alții la cas'a parintiésca în lucruri și continue ocupatiuni. Éta dara fericirea copilăriei și a junetiei la fórtu puçine dîle se póte scaritiá.

Se acceptamu înse cã vine barbatí'a, vrêst'a barbatésca, ace'a trebuie se fia fericitu! Cu poteru întreite ne vomu apucá de lucru spre a necâscigá fericirea, cu mdarã se nu potemu fi fericiți.

Dóue anime fetioresci 'si jóra credintia eterna la alta-riulu Domnului in sânt'a casatoria, pasiescu in lume umeru la umeru, in lume carea îi ascépta cu atât'a fericire. Inse abia trecu câtev'a dîle, prea multu septemâne séu luni dela cununie si éta grigile i napadescu din tóte partile. Barbatulu 'si face planuri, le pune in lucrare, muierea 'lu ajuta cá o soçia adevărata, cum umbla cu fidelitate lun'a prelânga sóre suplinindu pre acest'a in tîmpu de lipsa. Asuda, alérge, unulu in drépt'a altulu in stêng'a, pentru-cá trebue avere pentru crescerea prunciloru, trebue avere pentru o betrânetia liniscita si fericita. Ei alérge, anii trecu unulu dupa altulu pre nesêmțite si se trezescu cu pèrulu incaruntîtu, spatele îngârbovite si tîmpulu dejá a trasu brezde adênci pre obrazii loru rumeni odinióra. Si fericirea n'a mai sositu, dar' vine. E aci betraneti'a, acea vrêsta frumósa si onorata de toti, cându din fruptulu osteneleloru din tène-rette va traí betrânulu odichnitu, indestulitu si fericitu.

Câtu este elu de fericitu? întrebati-lu si elu ve va respunde cu junghiuri, gemete si oftari doreróse, pâna-ce intru-o buna deminétia 'si pléca capulu ostenitu in sênlulu rece alu mormêntului. Acést'a este sórtea toturorú chiar' si a imperatîloru, un'a e intrarea si esírea din viétia.

Unde este dara tîmpulu fericirei omului pre pamêntu? Bine dîce Calif'a Abderhamann, care erá celu mai avutu domnitoriu — numai stêlpii casei s'ale eráu 4312. — Am domnitu — dîce elu — mai multu de 50 de ani, am avutu potere, onori, placere de prisosintia, nu mi-a lipsitu nici unu bine pamêntescu si totusi déca 'mi numeru tóte dîlele fericirei mele neturburate abia aflu 14 in tóta viéti'a mea. Adeca intre 18 mii de dîle abia 14 dîle fericite.

Si óre numai pentru ace'a se fie omulu creatu pre pamêntu cá se calatoréscá intre superari dela léganu pâna la mormêntu si aci tóte se se finéscá?

Oh, ba nu!

Acést'a nu ar' convení cu dreptatea si bunatatea lui Domnedieu. Omulu sêmțiesce in întrulu seu in continù o dorintia de a fi fericitu, carea dorintia nici cându nu i-se implinesce aici pre pamêntu. Acum'a déca Domnedieu a pusu dorinti'a acést'a in sufletulu omului, trebue se-o si

implinésca, căci alt'cumu pre omu l'ar' fi supusu la o mai mare nefericire decâtu pre animale. Acestea déca suntu sătule mai multa fericire nu dorescu, prin urmare suntu fericite. Numai coron'a toturoru creatureloru, omulu se fia osênditu la o dorintia carea nu-i se va impliní nici odata prin urmare la o tortura continua fara mângaiere? Departe se fia de noi asemenea cugete.

Domnedieu n'a creatu pre omu pentru lume si fericirea ei, cì pentru ceriu, pentru ace'a nu-si afla sufletuln omului linisce in lumea acést'a. Cá pescele déca 'lu scoti din apa, pune-lu pe érba verde, elu nu póte traí cì se svêrcolesce, pâna ajunge éra-si la apa, asié sufletuln omului nu-'si afla linisce pâna se re'ntórce éra-si la Domnedieu.

Domnedieu a creatu pre omu pentru fericirea carea va urmă dupa mórte.

Acestu adeveru ni-lu aréta s.-t'a Scriptura. Jobu díce: de va morí omulu, va traí dupa ce-si va sfêrsí dílele s'ale, adeca sufletulu va traí si dupa mormêntu. Despre nemo rirea sufletului chiar' si pagâni au avutu idea. — „Oh fericita dí — eschiama Cicerone — cându parasindu trupulu — acestu cuibu de tina, voiú pasí in societatea spiriteloru ceresci.“ La acést'a ne invétia Is. cu cuvêntulu: „Imperati'a mea nu e din lumea acést'a“ — díce elu lui Pilatu. Ne invétia cu faptele s'ale. Scimu cà elu s'a luptatu si a moritu pentru fericirea omenimei. Si cine ar' fi atátu de simplu se créda cà Is. a suferitu atâtea doreri si mórte numai pentru fericirea pamêntésca a omenimei. Déca s'ar' fi luptatu elu numai pentru o fericire pamêntésca, atunci nu o-ar' fi respinsu (la dela sine pre ace'a, cându j dovii voiáu alu pune de imperatu. Déca Is. s'ar' fi luptatu numai pentru o fericire pamêntésca, atunci nu o-ar' fi opritu ace'a apostoliloru sei iubiti, nu le-ar' fi poruncitu se despretuiésca tóte bunurile lumesci ma nici chiar' straitia se nu-'si duca pe cale, nu i-ar' fi invetiatu in continù cà-i trimite cá pre oi in midiloculu lupiloru, si totu celu care 'i va ucide i-se va paré cà aduce jertfa lui Domnedieu, nu ar' fi amenintiatu in continuu pre cari se desfátéza in lume uitându-se de Domnedieu: „vai vóue cei cari rídeti acum'a, cà veti plânge si ve veti tânguí,“ — si nu ar' fi laudatu in continuu pre cei se-

raci, necajiti si cu fric'a lui D.-dieu: „Fericiti suntu cei seraci, fericiti suntu cei ce plângu, fericiti suntu cei ce flamândiescu si insetosiéza de dreptate. Bucurati-ve si ve desfatati.“ Pentru-ce? „Pentru-câ plat'a vóstra multa este in ceriuri.“

Acolo trebuie se ne nisuiamu a ajunge cu fapte bune si viétiá curata de pecate.

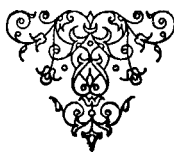
Superarile suntu midilóce in mân'a lui Domnedinu spre a ne indreptá la ace'a fericire; medicin'a e amara dar' folosítória; superarea e grea dar' buna pentru sufletele nóstre.

V'amu aretatu dara Tr. A.! din s.-t'a Scriptura si din istori'a omenimei, cà cei mai mari ómeni dela proto-parintii nostri incepédu cum au fostu patriarchii, profeti si imperatii nu numai, ci chiar' Isusu si preacurat'a s'a maica si-au avutu necasurile si superarile s'ale, v'amu aratatu, cà fericire adeverata pre paméntu nu esista, ci omulu e menitu pentru o alta fericire in ceriuri, pentru câscigarea carei'a a moritu Domnulu nostru Isusu Christosu.

Nu ne remâne alt'a decâtu se ne punemu intrebarea, cà cum se ne portamu intre superari?

Se le primimu tóte cu multiamita din man'a lui Domnedieu, càci nu vine nici o lovitura asupr'a nóstra fara de a trece odata ace'a prin mân'a lui Domnedieu, si celu care ranesce va si vindecá. — Mângaiete si tu soçiule veduvitu, càci soçi'a t'a iubita a ajunsu dejá la ace'a fericire pre carea pre paméntu nu o-a gasitu intre necasurile si superarile lumei, a ajunsu la fericirea neconturbata si neimbetrânita. Mângaiete cugetându la Isusu si suferintiele lui grele. Elu a patimitu mai multe decâtu noi si inca fara de vina, cá se ne pregatésca nóue ace'a fericire, — si cei cari au ajunsu acolo n'au de ce se cãm mai multu. „Fericiti cei morti in Domnulu cà se voru odichni de ostenelele s'ale.“ Aminu.

Vasiliu Criste
preotulu Sarvadului si alu Taşnadului

Din confesiunile séu marturisirile s.-lui Augustinu.

X.

Se plânge preste ratecirile din teneretie si multiemesce lui Domnedieu pentru bineface-rile din tîmpulu acela. Gresielele din copilaria trecu si in vrêsta mai inaintata.

La marginea prapastiei de atari naravuri jaceám eu miserulu; acést'a era scól'a de indeletnicire, acést'a terêmulu de lupta, unde me temeám mai tare a face vr'unu gresiu limbisticu, decâtu me ingrigeám, facîndu unulu se pismuescu pre cei ce nu faceáu atari. O spunu acést'a si ti-o marturisescu, D.-dieulu meu! in ce me laudáu acei'a, caror'a vreám se le placu traindu ouestu. Pentru-cà nu vedeám noroiulu fara-de-legiloru, in care erám aruncatu de cătra faci'a t'a. Dar' ce erá mai urítu in acelea, decâtu mine, care nu placeám nici acelor'a, fiindu-cà insielám prin totu felulu de minciuni pre crescatoriu, pre invetiatori si pre parinti din iubire catra jocu, din pornire a vedé nerodíi si din neliniscea a le imitá.

Ba si furám si din celariu si dela més'a parintiésca ori din nesatiu, ori cá se am ce dá baietiloru, ce se jocáu cu mine, si pentru acestu pretiu 'mi vindeáu joculu, la care apoi ne petreceámu la olalta. Si in jucaríile aceste adese-ori cu viclenia invingeám, invinsu insumi de pof't'a desiérta a me distinge. Cu tóte cà insumi nemicu nu poteám suferí mai usioru si nemicu nu infruntám mai aspru decâtu cându dám preste altii facêndu ce'a ce le faceám eu loru. Déca inse dedeáu altii preste mine la ace'a, mai iute me infuriám decâtu se me fi datu dupa pèru.

Óre acést'a se fia nevinovatia copilarésca? Nici odata, Dómne, nici-odata, D.-dieulu meu! Pentru-cà acele-si lucruri, ce se incepu intre crescatori si invetiatori la nuci, la globurele si la paseri, urméza apoi intre deregatorí si intre domnitori la auru, la mosíi intinse, la sclavi, fiindu-cà trecu siguru la vrêstele mai inaintate, precumu dupa nuéa urméza pedepse mai grele. Semnulu umilintiei asia-dara in

vrêst'a copilariei ni-lai pusu, o imperate alu nostru, cându ai dîsu: unor'a ca acestor'a este imperati'a ceriurilor.¹⁾

Dar' totu-si 'ti multiamescu, Dómne, Tîe, facatoriului si conducatoriului celui pré inaltu si prea bunu alu lumei, Domnedieului nostru, chiar' si numai pruncu se fi voitu a me lasá. Pentru-cà erám dejá si atunci'a, si traiám, si me ingrigiám de bunastarea mea, semnu alu unitatiei mele celei mai ascunse, din carea erám alcatuitu; din boldu 'mi crutiám intregitatea sêmtiurilor mele si me inveseleám de adeverulu, ce 'lu aflám pâna si in cele mai mici si mai ne-insemnate lucruri. Nu vreám se me lasu insielatu, buna 'mi erá memori'a, deprinsu erám in maestri'a de a vorbí, mângaiatu prin prietini si fugiám de dorere, de urgisire si de nesciintia. Ce nu este de miratu si demnu de lauda intr'o atare fiintia?

Ci tóte aceste suntu daruri ale D-dieului meu; nu eu mi le-am datu; si bunuri suntu aceste, si tóte aceste 'su eu. Bunu este dara celu ce m'a facutu, si elu insusi este bunulu meu, si lui i cântu pentru totu binele si pentru cel'a, cà erám baetu. Ci in acést'a pecatuiám, cà cautám placeri, marire si adeveru nu intrênsulu, cà in mine si in fapturne s'ale, si asia me cufundái in doreri, in ingaimacéla si in rateciri. Multiamescu-ti Tîe, ducéti'a mea, onorulu meu si increderea mea, D-dieulu meu! Multiemescu-ti pentru darurile t'ale; Tu inse mi-le tiene, pentru-cà me vei tiené pre mine, si inmultitu si implinitu va fi ce mi-ai datu, si eu insu-mi voiu fi cu Tine, fiindu-cà si cá se fiu, Tu mi-ai datu.

Cartea a dóu'a.

I.

Marturisirea fara-de-legiloru s'ale in anulu alu 16-lea alu etatiei.

Vréu se-mi pomenescu fara-de-legile facute si coruptiunile sêmtiuale ale inimei mele; nu cà dóra le-asi iubí, cà cá se Te iubescu pre Tine, D-dieulu meu. Din iubire càtra iubirea t'a o facu acést'a, pomenindu-mi in amaréla aducerei aminte caile mele cele rele fórte, cá se mi Te indulcesci Tu, dul-

¹⁾ Mat. XIX. 14.

cétia neinsielatória, dulcétia fericita si sigura! si reculegându-me din distracti'a, in care am fostu impartitu in bucati, cându intorsu dela Tine, rateciám in multe. Pentru-cà eu ardeám odinióra in tineretiele mele a-'mi saturá poftele josnice, si dându-me cu totulu patimeloru feliurite si negre, cari asemenea unei paduri resariáu in mine, mi se hídí fati'a si me impleám de; rele in ochii tei, placându-mi mie si dorindu a placé si ochiloru ómeniloru.

Si ce erá alta ce-mi placeá, decátu a iubi si a fi iubit? Dar' eu nu m'am marginitu la amicéti'a curata, din inima in inima; ci neguri mi se radicara din poftele cele urite ale trupului si din tineretiele sburdalnice, si aceste 'mi impresurara si-mi intunecara inim'a, încátu nu mai deosebiám iubirea curata de patim'a întunecata. Ambele me mistuiáu fara séma, si me têrira la vrêst'a mea slabanóga prin prapastiile fara-de-legiloru, cufundându-me in valurile acelor'a. Me ajunse cu totulu mani'a t'a, si eu nu sciám. Surdu erám la sunetulu lantiuriloru putregiunei mele, la pedéps'a sumetiei inimei mele si me totu departám dela Tine, si Tu me lasa-si, si eu me faliám, si me versám, si me scurgeám si aburiám in faradelegi si Tu taceái! o Domnedieule, bucuri'a mea de mai târdiu! Tu taceái, precându eu totu mai tare me departám de catra Tine spre totu mai multe si mai mari semênaturi neroditóre de doreri, si acést'a cu o nebuna mândria si cu o neliniscita ustenéla.

Cine se-mi fi stêmperatu strêmptorarea; cine se me fi indreptatu a-mi întórce frumsetiele fugitórie ale lucruriloru trecátore spre folosu, si dulcetiiloru acelor'a a le pune margini, încátu valurile furióse ale vrêstei mele se se fi liniiscitu la tiermurii casatoriei, daca nu se poteáu imblândí alt'cum, decátu prin facerea de prunci precumu poruncesce legea t'a, Dómne, Tu carele plasmuesci si pre urmasii putregiunei nóstre si poti pune mân'a binefacatória spre stêmperarea spiniloru lapedati afara din paradisulu teu? Pentru-cà nu-i departe de noi atotu-poternici'a t'a, si cându noi ne departamu dela Tine! S'au baremu se fi ascultatú mai cu grigia sunetulu acel'a din norii tei: „*Dara unii cá acesti'a voru avé necasu in corpu: eu dara ve crutiu.*“ Si éra-si: „*Bine este omului se nu se atinga de femeia*“ si „*celu*

*neinsuratu ingrigiesce de ale Domnului, cum se placa Domnului; ér' celu ce s'a insuratu, ingrigiesce de ale lumii, cum se placa femeii.*¹⁾ Glasulu acest'a trebueá se-lu fi aseultatu eu mai cu luare-a-mínte, si pentru imperati'a ceriuriloru desfacându-me se fi asteptatu mai fericítu imbrátsiarile tale. —

Cì eu nefericitulu ardeám urmându patimeloru torentelui mieu, lapedându-me de Tine; si tóte cele legiuite de Tine le-am calcatu; dar' n'am scapatu nici de certarile tale. Care moritorin si scapa de acéste! Pentru-cá Tu pururea erái de fačia, milosu infricându si stropindu tóte bucuríile mele neiertate cu imputari de totu amare, cá asia se me incercu a me desfatá fara neliniscea conscientiei; si nemica nu aflám, in ce a-si fi potutu acést'a, afara de Tine, Dómne! in Tine, care hotaresci la parere durere prin lege si bati, cá se vindeci, si ucidí, cá se nu murimu departe de Tine.

Unde erám eu, si câtu de departe esilatu rateciám dela bunurile casei tale in anulu acel'a alu 16-lea alu vrêstei carnei mele, cându furi'a desfrânareii me coplesí si i dadù ambele mâni, ei, care domnesce fara margine prin reutatea neamului omenescu, dar' care prin legea ta este oprita. N'aveáu grige ai miei se me indrepte prin casetoria pre mine celu ruinatu; cì singuru intru ace'a se siliáu, cá se invetiú a tiené vorbiri câtu mai bine si se potu convinge prin elocintia.

II.

Reintórcerea-i la cas'a parintiésca si petrecerea s'a aci.

In anulu acel'a mi-am intreruptu invetiatur'a, reintorcându-me acasa din orasiulu invecinatu Madaur'a, unde am fostu miersu la inceputu spre a invetiá sciintiele si a me indeletnicí in oratoria. Si acum'a mai multu din ambitia decátu dupa starea tatalui mieu, unu prea modestu cetatiénu din Tagast'a, incepura a-mi face pregatiri de o caletoria mai lunga la Cartagen'a. Dar' cui le povestescu aceste? Nu tîe,

¹⁾ I. Corint. VII. 1, 28, 32, 33.

Domnedieulu meu, ci inaintea T'a le povestescu semeniloru miei, genului omenescu, ori-câtu de puçini se fie acei'a, la cari voru poté ajunge scrierile aceste. Si pentru-ce totusi acést'a? Pentru-ce alt'a, decâtu cá eu si ori-cine altulu, cine ar' cetí aceste se-si aduca aminte, din ce adêncime avemu se strigamu catra Tine, cá-ci ce-i mai aprópe de urechiele tale decâtu o inima umilita si o viétia credintiósá! Si cine nu laudá pre tatalu meu, pentru-cá se încordá preste poterile s'ale a dá fiului seu totu ce trebuiá pentru o atare caletoria lunga, ce avea se-o faca pentru a invetiá. Multí cetatieni cu multu mai avuti nu se ingrigiáu nici pe departe atât'a de pruncii loru. De alta parte puçinu i pasá aceiui'a-si tata, cum cresceám inaintea Ta, séu câtu de curatu erám; numai prefacutu si invetiatu, ori mai bine lapedatu se fi fostu de cultur'a ta, Domnedieule, care esti uniculu, adeveratulu si bunulu Domnu alu agrului teu, alu inimei mele. Inse dupa-ce mi-am intreruptu studiile in anulu alu 16-le si din lipse casnice am scapatu de ori-ce scóla, si de alta parte începêdu a fi fara lucru la parinti spinii posteloru rele 'mi impresurara capulu, nu erá mâna care se-i smulga. Ba, mai multu, observându-mi tat'a in scalda form'a corpului plinu de putere tênera ce n'are odichna, cu bucuria visându buna-óra la nepotii fitori — spuse acést'a mamei, si se veseliá in betia, in care lumea acést'a pre Tine — ziditoriulu seu — Te uita, si in loculu teu iubesc lucrurile t'ale, béta de vinulu nevediatu alu vointiei s'ale, întórta si aplecata spre cele mai de josu. Dar' totu-si incepusi tu a radicá in inim'a mamei templulu teu, inceputulu locasiului teu celui sântu; pentru-cá dênsulu (tat'a) se tîneá inca de catecumeni si si acést'a numai de curându. Asia se veseliá dêns'a in evlavíósá frica si tremurare; pentru-cá de si nu erám eu inca credintiosu, totu-si se temeá dêns'a pentru mine de caile cele ratecite, pe cari umbla acei'a, cari 'ti intorcu Tíe dosulu si nu faci'a.

Vai mie, si eu cutezu a díce, cá Tu taceái, Domnediulu meu, cându rateciám departe de Tine? Óre taceái Tu atunci într'adeveru? Ale cui eráu dara vorbele acele, ce-mi resunáu in orechi prin mam'a, credinciós'a t'a? Cu tóte cá nemicu nu-mi patrunse la inima, ce se fi implenit.

Déns'a se siliá, si cum 'mi aducu amînte me dojens' in ascunsu si mai alesu se nu precurvescu cu soçi'a cutarui barbatu. Dar' dojene muieresci mi se pareáu aceste, de cari 'mi erá rusîne se ascultu. Inse aceste eráu dogenele t'ale si eu nu sciám, si cugetám cá Tu taci, si numai déns'a vorbesce, prin carea Tu nu-mi taceái si Te despretiniám intr'éns'a, eu fiulu ei, fiulu servei t'ale, servulu teu. Dar' acést'a eu n'o sciám si orbisiu me aruncám, încátu tîneám de lucru rusînosu, a stá inderetulu coetaniloru miei in fara-de-legi, de-óre-ce i audiám falindu-se cu faptele loru de rusine si inca cu atát'a mai tare, cu câtu eráu mai scandalóse. Asia faceám eu rele nu numai din pofta ei si din lauda. Dar' óre ce-i mai vrednicu de dogéna decátu fara-de-legea? Eu, cá se nu fiu hulitu, erám mai fara-de-lege; si unde numai mi se dá privilegiu de a me poté asemená acelu nefericiti cu faptele, me pfaceám a fi facutu, ce n'am fostu facutu, cá asia se nu aparu mai urgisitu fiindu nevinovatu, si se nu me tîna mai josnicu, fiindu mai curatu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Va urmá.)

V. Gr. Borgovanu.

Educatiunea si instructiunea trebuie se aiba base religóse-morale cá se fie salutarie.*)

De-ti iei ostenéla se intri întru-o vila intinsa si sumptuósa, oh cum ti-se încânta privirea de frumosu! Ici admirî florile cele mai gentile dupa forme, si cele mai atragátore dupa vioitiunea coloriloru; colo pomii, ce in verdéti'a acum mai deschisa acum mai posomorita, a frundiiloru loru, facu pompa de o deliciósa varietate de fructe; mai dincolo, praturi si viisióre bogate; gigantii insi-si din padure se mândrescu aci, umbrindu lungile aleiuri, recorite de apa curgátore, séu grupându-se in dese dumbravióre, insufetîte

*) Din „Raportulu scóleloru catolice din archidiecec'a latina de Bucuresci . . . . pe an. scol. 1886/87.

de gingașie pasarele, cari jocându-se prin stufoșele ramuri, întona melodie suave. In acestu acordu asia de veselu si plinu de desfatari, dar' de desfatari oneste si demne de omu 'mi place se afectezu cá si intr'o icóna, ce'a ce intr'unu ordinu superioru si fara asemenare mai frumosu, ar' trebui se se observe in societatea omenésca, déca s'ar' aduná impreuna totu ce produce cultur'a civica de mai alesu, si s'ar' curati cu diligintia de ce'a ce l'ar' poteá óre-cumv'a contaminá. Dar' cum se se obtiêna unu bine atátu de mare, ce ar' face consortiulu umanu asemenea unei gradini desfatátore? Silintiele neadormite ale invetiatoriului din scóla potu contribuí fórté multu spre acést'a, chiar' asia, cum contribuescu silintiele gradinariului spre a conservá o gradina, déca aduna si cu iubire cultiva totu ce produce natur'a de mai frumosu, de mai gratiosu si de mai folositoriu. Afirmamu inse cu tarie, cá tóta nisuinti'a invetiatoriului spre a ajunge cu elevii sei la o adeverata cultura, ar' reusi desiérta si inutila, de s'ar' pretinde se se escluda din scóla mijlocirea lui Domnedieu si a religiunei: cum se va aretá si prin acestu scurtu rationamentu.

Cum-cá fara Domnedieu, adeca fara cunóscerea si iubirea lui, ce e totu un'a in argumentulu nostru, ar' remânea zadarnica ori-ce ostenéla pentru perfectionarea si adeveratulu progresu alu omului si a societatii omenesci: e unu adeveru atátu de limpede si de stralucitoriu, incátu spre a-lu recunósce si a fi convinsu de dênsulu, e de ajunsu numai se nu-ti inchidi cu voi'a ochii mintii dinaintea s'a. Chiar' asia cum ar' fi fara de folosu nisuintiele gradinariului, déca plantele, cultivate si arangiate de elu, nu ar' fi inzestrate neincetatu, de ace'a-si Providentia divina care le-a creatu, cu viétia si cu nóua vigóre spre a cresce si a reproduce; ast'feliu la nimicu nu ar' isbutí nici silintiele umane spre a conduce cum se cuvine societatea omenésca, de cumv'a ar' incetá de a operá in animele ómeniloru preabunulu D.-dieu. Operéza apoi D.-dieu in fie-care fiintia cu suavitate, dupa modulu ei naturalu, si prin urmare in omu, intru câtu e rationalu, mai cu séma 'si desvólta vêtutea s'a divina facându-i-se cunoscutu si iubit. Nicairi asiadara nu e de a se cautá sorgintea adeveratei civilisatiuni, decátu

in religiune, prin care vine a se formá între omu si între D.-dieu o prea placuta relatiune de inteligentia si de iubire.

Si de amu voi se cunóscemu mai afundu ratiunea acestui lucru, amu aflá-o in ins'a-si natur'a omului, asia cum ea se manifestéza pretutindenea. Déns'a are spre a díce ast'feliu, o funesta tendintia spre ce'a ce-i strica armoni'a s'i-i patéza frumseti'a, amesuratu cuvintelorú s. scripturi: „Se pléca cutgetulu omului cu de-adinsulu spre rele din tineretiele lui.“ (Gen. 8, 20.) Ce-i dreptu, natur'a omenésca, asia cum a creatu-o D.-dieu, e buna si spre bine intocmita, dar' prin libertate, care e totusi un'a din calitatíle s'ale cele mai nobile, fiindu indiferenta faéia cu binele si cu reulu, mai usioru se determina spre acestu din urma, adusa in ratacire de atragerile bunurilorú sensibile, cari, cele mai de multe-ori, nu au decâtú aparinti'a binelui, pre cându in realitate suntú unu reu adevveratu. Acést'a inclinatiune perversa, necoregéndu-se la têmpulu seu, prin repetírea actiunilorú reutatióse, se preface in abitudine, prin carea omulu, cá si prin o a dóu'a natura, devine aprópe neremediabilu, depravatu si sceleratu. Adevverulu aci enunéiatu si demonstratu de esperinti'a dílnica la totu pasulu, prea frumosu 'lu esprima vatele Italiei prin versurile:

L'anima semplicetta che sa nulla

Di picciol bene in pria sente il sapore;

Quivi s'inganna, e dietro ad esso corre,

Se guida o freno non torce il suo amore *)

(Dante, Purg. 16.)

Ce povatiuitoriu, ce frâu póte avea acum potere preste inteliginti'a si inim'a omului afara de religiune? Da, o repetímu fara téma de a fi desmintíti, intrég'a potintia si sciintia omenésca nu-i in stare se faca ce'a ce face necontentitu religiunea pentru civilisatiune. Intre visiunile profetului Isai'a se gasesce un'a ast'-feliu descrisa: „Si va pasce impreuha

*) Inim'a ingenua care nu cunóscce nimic'a.

Mai antáiu sênte delectatiunea binelui celui micu;

S'amagesce intrênsulu, si apoi fuge dupa elu,

De cum'va unu povatiuitoriu séu unu frâu nu intórce amorulu seu.

lupulu cu mielulu si pardosulu va odichni impreuna cu iedulu, si vitielulu si leulu si taurulu impreuna voru pasce, si una pruncu micu va pasce pre ei . . . si nu-i voru face reu nici voru poté se piérda nici unulu pre muntele sântu alu mieu, pentru-câ s'au umplutu totu pamêntulu a cunósce pre Domnalul." (Isaia 11.) Ciudata icóna la prim'a vedere! Redicându inse puçinu velulu acestoru alegorii, tí-se aréta in trênsese o frumósá pictura a adeveratei civilisatiuni, ce procede din sciinti'a Domnului, care e religiunea divina a lui Christosu. Acei lupi, acei leopardi, acei lei ce-i vede Isai'a, sunta simbolulu toturora ómeniloru, cari dominati de trufia, de avaritíe si de alte asemeni pasiuni, escitéza in pacinícii cetatieni impresiuni gretióse si neplacute, ce cu dreptu le-ai poté compará floriloru ce te cuprindu din naintea fiareloru selbatice. Éta-i inse, câ in muntele celu sântu a lui Domnedieu, in societatea crestina se lapeda de vijuri si tí-se aréta blândi cá si miei; sêntiementele de justitie, de iubire si de totu feliu lu de vêtuti inspirate loru de crestinismu, le inaltia firea, le noblescu temperamentele si-i facu se traiésca cu totii in fratiésca armonie. Cà icónei 'i corespunde realitatea, séu câ profeti'a s'a implinitu cu esactitate, ni-o spune istori'a prin faptele cele mai evidente. A fostu crestinismulu, care a curatítu cultur'a gréca si româna de tóte superstitiunile si erorile fatale ce o coplesiáu, iar' din órdele feroce si crudele de la média-nópte a formatu natiuni din cele mai culte din lume. Si chiar' si in diu'a de astadi vedemu triburi de selbateci si de antropofagi devenindu, dupa predicarea evangeliului, societati de ómeni muncitori, placuti si ospitali; precându ace'a-si istorie ne invétia, câ natiunile si societatile nu inapoiéza fàrà intru câtu se subtragu de la cerescile influentie ale religiunei. Se intêmpla chiar' in sensulu opusu mitului anticu, dupa care cârj'a magica a Circei schimba pre ómeni in vite: crucea Domnului schimba vitele in ómeni.

(Va urmá.)

V A R I E T A T I.

Academî'a romana a proclamat membru onorariu alu ei pe dlu Soroceanu, archeologu si numismatu din Basarabi'a; si a numitu membru corespondentu pe dlu Dr Alexandru Siutiu, distinsulu alienistu si profesoru a facultatii de medicina din Bucuresci. Câtu despre cei doi membrii ordinari ce eráu a se alege, dupa-ce dd. Ioanu Slavici si G. Bengescu, nu intr'unirâ nici unulu majoritatea reglementara, alegerea s'a amênatu pe sesiunea anului urmatoriu.

Regin'a Romaniei a fostu premiata din partea Academiei fran ceze pentru cartea s'a scrisa in limb'a francesa ei intitulata: „Les pensées d'une reine.“ (Cugetariþe unei regine.) Premiulu ce se va dá renumitei scriitoare, nu va costá diu bani, ci din trei medalii, un'a de aur, alt'a de argintu si a trei'a de bronzu, cari anume se voru pregatí spre acestu scopu de Academia in onórea auctórei. Pe medaliiþe acestea se va imprimá titlulu cártii si datulu

O noua scriere a Reginei Romaniei. M. S. Regin'a României a datu publicitatii un'a dintre cele mai pretioþe lucrari ale bogatului seu spiritu. — „Cuvinte sufletesci“ de Carmen Sylva suntu o bogatþe de idei umanitare, religióþe si sociale. Cá limba, nou'a lucrare a M. S'ale e modelu de limba românesca. — Speramu cá nou'a lucrare a M. S'ale se va pune in vândiare si ast'feliu se va dá publicului potinti'a de-a si-o procurá.

Poterea rogatiunei. In comun'a Chirtiu din comitatulu Fagarasiului, i-s'au furatu din graþu locuitoriului Teodoru Mórariu doi miei negri. Pagubasiulu se duse la preotu cá se faca sluþbe. — Sluþbele preotului avura efectulu, cá in scurtu tîmpu macelariulu [din comuna Michailu Schneider se duse la pagubasiu cu rogarea, cá se nu mai faca sluþbe cu preotulu, asigurându-lu, cá pagub'a i-se va reintórce. S'a pornitu in urm'a acést'a cercetare si s'a aflatu, cá macelariulu fusese trimisu de locuitoriulu Lazaru Marcu, care furase miei si care fiindu bolnavu de stomacu, 'si presupunea, cá s'a bolnavitu in urm'a rogatiunei preotului.

Pontifcele Romanu are intentiunea a inaltia la rangu princiariu famili'a s'a, adeca pe cei doi nepoti insurati ai sei, pe conti Pecci.

Unu canonicu din Bayonne a predatu in septemân'a trecuta papei doue milióne si jumetate de franci, dreptu filerulu St-lui Petru, o suma ce si-a economisitu din léfa s'a.

Tipografia românesca in Macedoni'a. Mai multi capitalisti macedonei vréu se infintieze o tipografia românesca in Macedoni'a. Nu se scie inca locul unde; unii suntu de parere s'o duca la Janin'a, centrulu vechei Megalo-Vlahii, altii suntu pentru Bitoli'a, capital'a Macedoniei. O tipografia românesca in Macedoni'a nu este lucru — nou, a mai fostu un'a la Moscopole. Lips'a unei tipografii române inse este de multu sêmþita in Macedoni'a.

Petrecerea mortului prin princiþ de scóla. Ministrulu ungu-rescu de culte si instructiune publica a adresatu cerculariu catra

tóte capeteniile scóleloru confesionale, in care 'si exprima parerea, cá nu e la locu cá la inmormântari se ia parte si baieti umblatori la scóla, carii petrecu apoi mortulu cu cântari pâna la grópa, ântâiu, pentru-câ prin acést'a copii absentéza dela scóla câte o diumetate de dí, si a dóu'a, pentru-câ in casu déca mortulu a fostu atinsu de vre-unu morbu lipiciosu, acést'a usioru se póte legá de copii. Ministrulu inse nu opresce din odata acésta datina, cí provóca capeteniile basericesci si scolari se staruésca, cá acést'a datina incetu cu incetulu se se stérpésca.

Almanachulu societatiei academice social-literare „Români'a Juna“ din Vien'a. Tomulu II. a aparutu in editur'a aceleiasi avéndu urmatoriulu cuprinsu: „Scapata de suferintia“ Novela de Carmen Sylva. — „Ovidiu“ Actulu celu nou de Vasilie Alexandri. „De ce nu-mi vii“ si „Kamadeva“ Poesii de Mihailu Eminescu. — „Din experintie“ de Titu Maiorescu. — „Consciinti'a nationala“ de A. Mocsonyi. — „Donna Serafina“ de A. Naum. — „Epistola lui Naum.“ Poesie de Jacobu Negruzzi. — „Cânteculu dorobantiului“ si „Cânteculu tunarului“ poesii de I. Nenitiescu. — „Fântân'a Blandusiei“ si „Pastelu iaponezu“ poesii de D. C. Olanescu. — „Visurile“ poesie de Matild'a Poni. — „Educatiunea nationala“ de J. Popescu. — „Solidaritatea intereseloru“ de I. Sber'a. — „Bobocelu“ Novela de I. Slaviciu. — „Despre elementele chemice“ de N. Teclu. — „Intellectualitatea“ cá nota esentiala a plăcerei estetice si morale, de S. Velovanu. — „Seraculu“ poesie de J. Vulcanu. — „Caracterul lui Stefanu celu mare“ de A. Xenopol. — „Linistea“ poesia si „Fric'a“ novela de D. Zamfirescu.

Pretiulu unui esemplariu trimisu franco-recomandatu e 2 fl. 20 cr., si se póte procurá si dela Redactiunea acestui diuaru.

Mus'a Romana. Fói'a musicala si literara redactata de dlu Jacobu Muresianu, profesoru de musica si cântu in Blasiu, — devine din numeru in numeru mai interesanta. Acésta fóia umple intr'adeveru unu golu in literatur'a româna, si nu o potemu recomandá deajunsu familieloru române iubitórie si preceptatórie de musica, cá pre un'a care cultiva cu multa predilectiune si preferintia music'a nationala româna. Pretiulu de prenumeratiune e 12 fl. pe anulu intregu; si se póte aboná si la noi.

Musicalie. — Cele optu versuri basericesci (cele optu tonuri ale basericei) cu stichóvnele si troparele loru compuse in trei voci barbateci de Serbanu. Pretiulu unui esemplariu cu postportulu e numai 1 fl. 5 cr.

Divin'a Liturgia a Santului Joanu Chrisostomu compusa in patru voci barbatesci de Serbanu. Pretiulu cu porto francatu 1 fl. 45 cr.

Astrucarea séu Cantarile la Ingropatiune (Prohodulu) compuse in trei voci barbatesci de Serbanu. Pretiulu cu porto francatu 1 fl. 45 cr.

Se potu procurá dela Cancelari'a Negrutiu in Gherl'a — Sz.-ujvár.